

Saint Quentin vivent.

François Poissinot sculpt.

Offerebat Cl. Fr. G. Humbert bac. Paris.

29

72

SERENISSIMO
BURGUNDIÆ
DUCI,
PATRIÆ SPEI
GALLORUM AMORI,
IN ÆTERNUM
REVERENTIÆ ET OBSEQUII
MONUMENTUM,

D I C A T
VOVET CONSECRAT.

Humillimus, & obsequentissimus
fervus,

H U M B E R T,
Baccalaureus Medicus Parisiensis.

QUÆSTIO MEDICA,

*CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
manè disceptanda in Scholis Medicorum, die Jovis trigesimo-primo
mensis Maii, Anno Domini M. DCC. LIX.*

P R Æ S I D E.,

M. LUDOVICO-HIERONYMO COSNIER,

Doctore Medico.

An sanitati Choræ?

I.

AUCIS hominibus longa datur vita, paucioribus jucunda & salubris. Ea quippe humana fors est, ut qui passu lento incunabulis egreditur, gradu deindè citatiori, nec sæpiùs intellectu, ad diversa ætatum stadia properet.

Ter quaterque beatos homines, quibus firmæ robustæque sanitatis pleni dies lætique ex fausto supremi Numinis dono conceduntur, ex legitimo rerum, ut vocant, non-naturalium usu firmantur & vigent! Nauticam pixidem dicas *Hygieinem*, quæ morborum ingruentium causas imminentes antevertit, assultus præsentit & declinat,

A ij

hominemque ad sanitatis & longævitatæ portum ducit. Harum etenim rerum circa quas versatur *Hygiæne* usu moderato stabilitur sanitas, secus pessumdatur. Quid enim sanitati non confert aër? Si serenus, temperatè calidus & siccus, leni agitatus ventoprehenditur? Quid non conferunt cibus & potus, pro cuiusque ætate, temperamento, sexu, anni tempestate, regione, vario vivendi genere, usurpandi? Quid non somnus & vigilia; Excreta & retenta, æquali lege semper & ubique habenda? Nec parùm ob arctissimum corporis cum animæ commercium, sanitati tuendæ conducunt animi pathemata, dummodò ad supremæ legis normam moderentur. Quænam tandem ex quiete & motu, sive exercitio ad valetudinem firmandam percipientur emolumenta? Vario etenim exercitiorum genere recreatur, præsensque servandis servatis, firmatur sanitas, corpus induratur, præcaventur morbi.

I I.

CHORÆA, exercitii genus non indecorum, omni ævo, sive in publicis, sive in privatis exultationibus, summo cum apparatu celebrari solita, etiam à principibus viris exulta, universi orbis incolarum cessit in deliciis, cedit nunc. Fingas animo Pastorum turbam, in aperto campi gramine ludentem, vel in sylvarum umbraculo, radiis se subducentem solaribus; Ut lævâ dextræque in orbem se jungant; Ut certatim sursùm sese saltando extollant, vel pede libero tellurem pulsent. Diceres artis saltatoriæ præceptis instructos, adeò gracilis avenæ sono dociles obtemperant. Sic læti pauciores inter escas sorte suâ contenti vivunt, dulciaque laborum immemores miscent colloquia. Principum tures si adeas, Chorææ splendidiori non lætiori adornantur pompâ. Aureis laquearibus fulgent parietes; ubique ardent ignes

nocturni, cum luce diurnâ certantes, lumenque, irradiantibus undequaque speculis accipiunt redduntque cum fœnore. Brasiliensibus ornata divitiis mulierum cæsaries, scintillat ubique, phœbeosque æmulatur radios. Ordiantur Citharædi, brevî fit instrumentorum consensus: vividis rapiuntur motibus adstantes. Quisque pedum levitatem, cruris elegantiam proferre cupit. Graves & lentiori passu primò incedunt Chorææ, dein leves & presfiori pede ac agiliori mensurâ miscentur saltationes. Nec morosus censor dicat saltatione corpus & animum voluptati molliùs indulgendo corrumpi; sanitatem asserimus è contra robustiorem evadere, animum quandoque ad grandia erigi, additâ nervoso corpori alacritate.

I I I.

UT dulce ita sanum est & salubre saltationis exercitium. Utiles inter Magistros, Choræarum, elegantiarumque Præceptores jure ac merito annumerantur; nec corpori solùm gratiam, sed incrementum, flexilitatem viresque abundè sufficiunt. Sic enim caput ut decet inclinare, erigere, leniter in orbem vertere, pectus ad anteriora ferre, castigare ventrem, scapulas deprimere, palmas nunc gravi, nunc veloci motu, sed honesto semper, quocumque opus est circumferre, cum venustate & dignitate surgere, sedere, ambulare, non ita facili discunt operâ juvenes eximii quotquot, accuratissimæ institutioni idoneos alma parens natura disposuerit. Jam properant ad Choræas; Jam moræ impatientes, gestiunt in actum erumpere. Jam præ gaudio blandior, præ motu fluidior it reditque viam sanguis, viscera, artus, medullas permeans; Jam pectoris, abdominisque succutiuntur organa; flaccida vesicularum pulmonalium ampliatur firmaturque textura. Fit faciliior inspiratio, promptior expiratio; salutiferæ

perspirationis idcirco liberior mechanismus: cordis contractio & dilatio augescunt; expeditiori motu pulsus ex arteriis cruor innumeras secretionum officinas pervadit; digestio viget, perficitur; ex elaboratiori chylo succi nutritii fit major proventus; crescit, nutritur, adolescit, purgatur corpus. Viscerum abdominis frequens adeo, praesertim in infantibus, praecavetur humorum stagnatio parens obstructionum. Spissa diluuntur, diluta secernuntur, secreta foras amendantur. E liene adhepar sanguis ducitur fluidior, portarum venam absque concretionis periculo salutaturus. Sanitati igitur insidiantes materiae debellantur & expelluntur. Quis ergo ad athleticam robustamque valetudinem non conferre Choræas affirmaverit?

I V.

PORRO est in ætate juvenili difficilem pubertatis viam nondum ingressâ, cruda quædam corporis dispositio artis iatricæ nonnumquam reluctans præceptis. Est ubi in puellis œconomiam corporis turbat exundans lymphæ; tumet facies, pallescunt oculi, amœno & roseo colore oriantur labia & genæ; perit debitus *passacei* corporis vigor, alba obrepens febris præstantiora recusât medicamenta, movendum sanè & exercendum puellæ corpus; sed quânam arte, si Choræas interdicerentur? Puerorum pedes manusve deturpant perniones, hybernâque tempestate recrudescunt; foedæ glandularum imminet ingurgitationes; ideò variolas adolescentes ingenui periculosis experiuntur quàm plebecula, quod crasso sanguine & ad inflammationem prono desidiosi turgescant; convulsivi ingruunt motus, quod succorum pressa pondere, partibus nondum evolutis, arduè moliatur natura. Choræas suade, præscribe, adorna; fidicinum inter sonos corpus exerceas, nec cesses ab agendo, invitos ad

saltandum cogas; crudi tunc subigentur liquores, laxiora fuscitabuntur solida, jamjam cordis thalamos, floridior defœcatorque sanguis permeat, functiones liberius exercentur, instauratur sanitas. Dubitas, Choræisque salubritatem denegas? Adeas practicos, audias *Baglivium* Archiatrum præstantissimum. Fuit ad Ionium mare urbs antiquissima magnæ Græciæ, hodie Apuliæ, *Tarentum* vocant, ab eâ denominatur Tarentula animalculum de genere Aranæorum veneniferum; & quos semel momordit, impressi veneni seminia numquam delentur in posterum; sed singulis annis reviviscendo, ingentem malorum seriem post se trahunt, nisi in debitum salutis pignus saltationes & Chorææ statò tempore instituantur: adeò virtus inest saluberrima Choræis!

V.

APAGE igitur nauseabundâ medicaminum farragine juveniles annos fatigare, quibus exercendis, quibus ad pubertatem euntibus, crescendis quibus, jucundissimum & efficacissimum remedium Choræas suademus. Sic apud nos devictis hostibus, promulgatâ pace, vel dilectissimi REGIS post gravem morbum restitutâ valetudine, vel ob recens natum Principem, spe regni additâ & confirmatâ; vel adventantibus feriis summo manè se citò laribus eripiunt, gregatim saltando rura petunt urbis populosissimæ Cives, ut in aprico, curis soluti, laborum obliiti, tabernæ putrescentis aërem, cum inquilinis sordibus evomant, corporaque fœtidis afflata miasmatis renovoent, ad sudorem usque exultantes & tripudiantes. Sic in quovis mense semel atque iterum stridente nequicquàm boreâ, minante sæpius pluvîâ, tugurio derelicto, suburbia petunt, vel cum prata rident sereno cœlo extrâ urbem exspatiantur: nec saltare cess-

fant , donec domi reduces vix lassati sese ad assuetos industrii labores componunt , Baccho hilares asperulo & agresti , sed sincero nec mangonizato. Hæres anxius ? & Choræas ad plebeculam censes relegandas ? Verendum esse putas ne plus æquò toties objectæ nostratum levitati faveat ars Choræarum ludicra , solis histrionibus , si tibi credere fas est congrua ? Numquid prudentissimi urbium conditores , sapientissimi latores legum , festos dies nundinasque instituerunt , quibus agendis unà saltando miscerentur , Duces cùm populo , plebs & magnates ? Numquid coram populo ante arcam saltavit Rex Propheta ? Numquid ut animum curis & laboribus defatigatum laxaret , fractasque suscitaret vires ad numeros triumphale corpus movebat *Scipio* vir ille gravis ? Numquid monente buccinâ , cymbalis longè latèque sonantibus , pulsantibus fortiter tympanis æquali passu incedunt milites ad numeros , phalanges ducunt , agmina conglomerant , legiones efformant ; seque ad bellum & prælia accingunt animosi ? Ubi verò solutâ æstate , hyberna petunt , levioribus indulgent saltationibus quæ bellica reddant exercitia ; nec otio torpere & elanguere corpora sinunt , ut alacriores redeunte vere exsurgant ; hostes novo animo & viribus integris debellaturi ;

Ergo sanitati Chorææ.

Proponebat Parisiis CLAUDIUS-FRANCISCUS-GASPARDUS HUMBERT , Bisuntinus , Doctör Medicus Bisuntinensis , Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus , A. R. S. H. 1759 , A SEXTA AD MERIDIEM.